

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ
ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ*

II

	* ἀγενεαλόγητος	βολις	* εὐπερίστατος
	ἀγια ἀγίων	35 βοτάνη	* εὐποιτα
	ἀγιότης	γενεαλογοῦμαι	ἡ μὴν
	ἀγνόημα	γεωργοῦμαι	70 * θεατρίζω
5	* ἀθέτησις	γνόφος	θέλησις
	* ἄθλησις	δάμαλις	θεράπων
	αἵγειος	40 δεκάτη	θύελλα
	* αἵματεχυσία	δεκατῶ	θυμιατήριον
	αἵνεσις	δέρμα	75 ἱερωσύνη
10	αἰσθητήριον	δημιουργός	ἰκετηρία
	αἷτιος	* δῆπου	καθαρότης
	ἀκατάλυτος	45 διάταγμα	καίτοι
	ἀκλινής	* διαφωρότερος	κακουχοῦμαι
	* ἀκροθίνιον	διηνεκές	80 καρτερῶ
15	* ἀλυσιτελής	διῖκνούμαι	* καταγωνίζομαι
	ἀμετάθετος	* διόρθωσις	* κατάδηλος
	* ἀμήτωρ	50 * δυσερμήνευτος	καταναλίσκω
	ἀνακαινίζω	ἐάνπερ	κατασκιάζω
	ἀναλογίζομαι	ἔγγυς	85 κατάσκοπος
20	* ἀναριθμητος	ἐγκαινίζω	κατατοξεύω
	ἀνασταυρῶ	* ἐκδοχή	καῦσις
	ἀνταγωνίζομαι	55 ἐκλανθάνω	κεφαλίς
	ἀντικαθίστημι	ἐμπαιγμός	κοπή
	* ἀπαράβατος	ἐνοχλῶ	90 * κριτικός
25	* ἀπάτωρ	ἐνυδρίζω	κῶλον
	ἀπαύγασμα	ἔξις	λειτουργικός
	ἄπειρος	60 * ἐπεισαγωγή	* λευϊτικὸς
	ἀποβλέπω	ἐπιλείπω	μερισμός
	ἄρμος	ἔπος	95 * μεσιτεύω
30	ἀφανής	εὐαρεστῶ	μετάθεσις
	ἄφανισμός	* εὐαρέστως	μετέπειτα
	ἄφομοιῶ	65 εὐθύτης	* μετριοπαθῶ
	βοηθός	εὐλάβεια	* μηδέπω

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τόμου σ. 317, καὶ τέλος.

Αἱ δι' ἀστερίσκου * σημειούμεναι λέξεις δὲν ἀπαντῶσι παρὰ τοῖς Ο'.

100	μηλωτή * μισθαποδοσία * μισθαποδότης μυελός νέφος		παραπλησίως παραρρέω 120 παρήγημι πειτρα πήγνυμι		* συγκακουχοῦμαι συμπαθῶ συναπόλλυμαι 140 συνδέομαι * συνεπιμαρτυρῶ * τελειωτής * τιμωρία * τομώτερος
105	νόθος νομοθετῶ νωθρός * ὄγκος * οἰκουμένη ἢ μέλ- λουσα		* πολυμερῶς πολυτρόπως 125 πρίω—πρίζω προβλέπω πρόδρομος προσαγορεύω προσοχθίζω		145 τράγος * τραχηλίζομαι τρίμηγος τροχιά τυμπανίζω 150 ὑπείκω * ὑποστολή * φανταζόμενον φοβερός χαρακτήρ 155 χερουβιμ
110	ὀλιγωρῶ ὀλοθρεύω ὀμοιότης ὀρκωμοσία πανήγυρις		130 πρόσφατος * πρόσχυσις πρωτοτόκιον ραντίζω * σαββατισμός		
115	παραπικραίνω παραπικρασμός παραπίπτω		135 σκότος ὁ (ιβ' 18) στάμνος		

Ἐπομένως κατὰ τὴν Κοινὴν ἔκδοσιν αἱ ἰδιάζουσαι μόνον τῇ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῇ λέξεις (ἐξαιρέσει τῶν κυρίων καὶ τῶν τοπικῶν ὀνομάτων) ἀνέρχονται εἰς 155 (συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν τεχνικῶν ὄρων: οἰκουμένη ἢ μέλλουσα καὶ ὁ σκότος), ἐξ ὧν 41 λέξεις δὲν ἀπαντῶσι παρὰ τοῖς Ο'. Κατὰ τὰς κριτικὰς ἐκδόσεις, ὁ ἀείμνηστος καθηγητὴς Joseph Henry Thayer ἐν τῷ Greek-English Lexicon of the New Testament, New York 1893, σελ. 78, ἀντὶ 155 ἀριθμεῖ 169, πλὴν ὁ ἀριθμὸς οὗτος εἶναι ὑπερβολικὸς, διότι ἡ λέξις ἀγιότης ἐγένετο δεκτὴ ἐν ταῖς κριτικαῖς ἐκδόσεσιν 2 Κορ. α' 12, τὸ ῥῆμα ἀφοράω ὑπάρχει ἐν Φιλιπ. β' 23, αἱ λέξεις ἀπόστολος καὶ ὀνειδισμὸς παρουσιάζονται οὐχὶ ὡς λέξεις πρωτότυποι, ἀλλὰ μόνον ἀσυνήθεις ἐν ἀναφορᾷ καὶ ἐφαρμογῇ εἰς τὸν Χριστόν, τὰ εἰ μὴν καὶ ἡ μὴν, καθὼς γραφαὶ διάφοροι, κακῶς ἀριθμοῦνται ἰοιαιτέρως· διὰ τοῦτο ὁ παρὰ τῷ Thayer ἀριθμὸς πρέπει νὰ ὑποβιβασθῇ (169 5) εἰς 164. Ἐὰν δὲ γίνῃ εἰδικὴ ἐξέλεξις, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς ἔτι μᾶλλον θὰ ὑποβιβασθῇ.

Ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν Κοινὴν ἔκδοσιν αἱ κριτικαὶ ἐκδόσεις προσθέτουσι τὰ ἑξῆς:

1) δέος ιβ' 29. 2) ἐκβαίνειν ια' 14. 3) ἔκτρομος ιβ' 21. 4) ἔλεγχος ια' 1 (καθότι 2 Τιμοθ. γ' 11 critica lectio ἐλεγμός). 5) ἐπισκοπέω ιβ' 15 (παραλείπεται ὑπ' αὐτῶν ἐν 1 Πητρ. ε' 2). 6) εὐλαβεῖσθαι ια' 13 (ἐν Πράξ. κγ' 10 crit. lectio φοβηθεῖς). 7) παραδειγματίζεις' 1 (κα-

θότι ἐν Ματθ. α' 19 crit. lectio δειγματίσαι), πρέπει δὲ κατὰ τὰς ἐν λόγῳ ἐκδόσεις νὰ παραλειφθῇ τὸ ἐνοχλεῖν ἐν ιβ' 15 (ὅπερ δέχονται ἐν Λουκ. ζ' 18).

Ἐντεῦθεν ἐξάγεται ὅτι ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῇ ἰδιαίχουσαι αὐτῇ μόνον καθ' ἅπασαν τὴν Καινὴν Διαθήκην λέξεις κατὰ τὰς κριτικὰς ἐκδόσεις ὑπάρχουσιν (155 + 7 - 1) 161, ἐξ ὧν παρὰ τοῖς Ο' δὲν ἀπαντῶσι (41 + 3) 44.

Τὰ κύρια ὀνόματα, τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην: Βαρὰκ, Γεδεών, Ἰερφθάε, Μελχισεδέκ, Σαμφὼν καὶ Σαλήμ εἰς οὐδεμίαν ἀριθμῆσιν συμπεριλαμβάνονται.

III

Ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῇ εὐρίσκονται ἐν συνόλῳ 155 ἰδιαίχουσαι λέξεις, ἧτοι τοιαῦται λέξεις, οἷαι δὲν ἀπαντῶσιν ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ βιβλίῳ τῆς Καινῆς Διαθήκης. Τοιαύτας ὅμως ἰδιαίχουσας λέξεις δὲν συναντῶμεν μόνον ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς βιβλίῳ τῆς Καινῆς Διαθήκης. Οὕτω λ. χ. ὁ J. H. Thayer (σελ. 706—707) ἀριθμεῖ τοιαύτας 113 ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῇ, 110 ἐν τῇ πρώτῃ πρὸς Κορινθίους, 99 ἐν τῇ δευτέρᾳ πρὸς Κορινθίους, 34 ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας, 43 ἐν τῇ πρὸς Ἐφεσίους, 41 ἐν τῇ πρὸς Φιλιππησίους, 38 ἐν τῇ πρὸς Κολασσαεῖς, 23 ἐν τῇ α' πρὸς Θεσσαλονικεῖς, 11 ἐν τῇ β' πρὸς Θεσσαλονικεῖς, 5 ἐν τῇ πρὸς Φιλήμονα, 82 ἐν τῇ α' πρὸς Τιμόθεον, 53 ἐν τῇ β' πρὸς Τιμόθεον, 33 ἐν τῇ πρὸς Τίτον. Ὁ σχετικὸς μεγαλείτερος καὶ ἀφθονώτερος ἀριθμὸς τῶν ἰδιαίχουσῶν λέξεων, τῶν ἀπαντωσῶν ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῇ, ἐνισχύει παρὰ τισιν ἐκ τῶν ἐπιστημόνων τὰς ἀμφιβολίας περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Παύλου συγγραφῆς τῆς ἐπιστολῆς ταύτης.

Ἡμεῖς ὅμως φρονοῦμεν, ὅτι ὁ ἀριθμὸς οὗτος τῶν ἰδιαίχουσῶν λέξεων δὲν παρέχει ἔδαφος σταθερὸν πρὸς ἄρνησιν τῆς συγγραφῆς τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ὑπὸ τοῦ ρηθέντος ἀποστόλου.

Ἴδου δὲ κατὰ τίνα τρόπον δικαιολογοῦμεν τὴν γνώμην ἡμῶν.

1) Ἐκ τῶν ἄνωθι σημειωθεισῶν 155 (161) λέξεων πρέπει νὰ ἀφαιρεθῶσιν ἐκεῖναι αἵτινες ἀναφέρονται εἰς τὴν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης λειτουργίαν καὶ λατρείαν. Τοιαῦται δὲ λέξεις εἶναι 11 αἱ ἑξῆς: ἄγια ἁγίων (θ' 3), δάμαλις (θ' 13), δεκάτη (ζ' 2.4.8.9), δεκατῶ (ζ' 6. 9), θυματήριον (θ' 4), ἰερωσύνη (ζ' 11.12.14.24), ραντίζω (θ' 13.19.26. ζ'

22), σαββατισμός (δ' 9), στάμνος (θ' 4), τράγος (θ' 12. 13. 19' ι' 4), χερουβιμ (θ' 5).

Αί άνωθι λέξεις δέν άπαντώσιν άναμφιδόλως έν ταίς λοιπαίς του άποστόλου Παύλου έπιστολαίς, άπλώς διότι έν αύταις ό 'Απόστολος ούδόλως θίγει τά άντικείμενα και τά σημεία ταύτα.

2) Έκ των ίδιαζουσών τη προς Έβραίους έπιστολή λέξεων μερικαί περιέχονται εις χωρία τής Παλαιάς Διαθήκης, άτινα κατά λέξιν παρατίθενται έν τη έπιστολή ταύτη.

Τοιαύται λέξεις είναι αι ακόλουθοι: *άγνευσις* (ιγ' 15), *βοηθός* (ιγ' 6), *βολίς* (ιβ' 20), *γνόφος* (ιβ' 18), *εὐαρεσιῶ* (ια' 5), *εὐθύτης* (α' 8), *ἡ μὴν* (στ' 14), *θεράπων* (γ' 5), *θύελλα* (ιβ' 18), *καταναλίσκω* (ιβ' 29), *κατατοξεύω* (ιβ' 20), *κεφαλίς* (ι' 7), *κοπή* (ζ' 1), *κῶλον* (γ' 17), *ὀλιγωρῶ* (ιβ' 5), *παραπικρασμός* (γ' 8. 15), *παρήμι* (ιβ' 12), *πήγνυμι* (η' 2), *προσοχθίζω* (γ' 9), *πρωτοτόκια* (ιβ' 16), *τροχιά* (ιβ' 13).

Και τās λέξεις ταύτας, θεθαίως, πρέπει νά αφαιρέσωμεν εκ του αριθμοῦ των ίδιαζουσών, καθόσον άνήκουσι κυρίως οὐχι εις τον συγγραφέα τής προς Έβραίους έπιστολής, άλλ' εις την μετάφρασιν των Ο' έρμηνευτών, παρά των οποίων ήρανίσθη αύτάς.

3) Κατόπιν, πρέπει νά αφαιρεθῶσι και αι λέξεις εκειναι, αΐτινες είτε προφανώς ήρανίσθησαν υπό του συγγραφέως τής έπιστολής εκ των Ο' έρμηνευτών και εκ των άποκρύφων, είτε έσχηματίσθησαν υπό αυτού, ευρισκομένου υπό την επίδρασιν τής ρηθείσης μεταφράσεως.

Και εις μέν την α' κατηγορίαν υπάγονται αι έπόμεναι λέξεις: *ἀγιότης* ιβ' 10 (2 Μακκαβ. ιε' 2, *ἀπαύγασμα* α' 3 (Σοφ. Σολ. ζ' 26), προς τὸ *γεωργεῖσθαι* στ' 7 πρβλ. *γεωργεῖν* 1 Παραλ. κζ' 26, "Εσδρ. δ' 6, 1 Μακκαβ. ιδ' 8. *δέγμα* ια' 37 άπαντὰ συχνά παρά τοίς Ο' *καριερώ* ια' 27 (πρβλ. Ίώδ 6' 9, "Ησ. μδ' 14. Σειρ. 6' 2. ιβ' 15. 2 Μακκαβ. ζ' 17. 4 Μακκαβ. θ' 9. 28. ι' 1, 19. ιζ' 11. ιδ' 9. *κατάσκοπος* ια' 31 (πρβλ. Ίησ. Ναυῆ β' 2). *μηλωτή* ια' 37 (πρβλ. 4 Βασ. 6' 8. 13. 14). *ὀλοθρεῖων* ια' 29 (πρβλ. Έξ. ιβ' 23). *παραρρέω* ζ' 1 (πρβλ. Παροιμ. γ' 21). *πρίω* ια' 37 (πρβλ. 2 Βασ. ιβ' 31, 1 Παρ. κ' 3). *προσαγορεύω* ε' 10 (πρβλ. Δευτερ. κγ' 6 (7) 2 "Εσδρ. ι' 1, Σοφ. Σολ. ιδ' 22, 1 Μακκαβ. ιδ' 40, 2 Μακκαβ. α' 36 δ' 7. 10. ιδ' 37. Έπό τήν επίδρασιν δέ των Ο' Έρμηνευτών έμορφώθησαν αι ακόλουθοι λέξεις: *αναρίθμητος* ια' 12 (πρβλ. παρά τοίς Ο' Γεν. λδ' 12 «και θήσω τὸ σπέρμα σου, ὡς τήν ἄμμον τής θαλάσσης, ἣ οὐκ ἀριθμηθήσεται). *κατασκιάζω* θ' 5 (πρβλ.

Ο' Ἐξοδ. κε' 20 «χερουβίμ... συσκιάζοντες ἐν ταῖς πτέρυξιν αὐτῶν» καὶ Ἐξοδ. λη' 9 «χερουβίμ... σκιάζοντα ταῖς πτέρυξιν αὐτῶν παραπικραίνω (γ' 16· τὸ ρῆμα τοῦτο ἐσχημάτισεν ὁ συγγραφεὺς ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπίδρασιν τοῦ οὐσιαστικοῦ παραπικρασμὸς ἀπαντῶντος δις ἐν τῷ αὐτῷ κεφαλαίῳ στίχ. 8 καὶ 15)· τρίμηνον ια' 23 (παρὰ τοῖς Ο' ἀπαντᾷ ἐν Γεν... μῆνας τρεῖς)· τυμπανίζω ια' 35· τὸ ρῆμα τοῦτο ἐσχηματίσθη ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ οὐσιαστ. τύμπανον, ὅπερ δις ἀπαντᾷ ἐν τῷ 2 Μακκαβ. κεφ. στ' 20. 28) καί, τέλος, ἡ λέξις ὑποστολή ι' 39 παρήχθη ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἐκ τοῦ ρήματος ὑποστέλλομαι ι' 38· ἐκ τῆς ρίζης στελ-στολ- ἀπαντῶμεν παρὰ τῷ ἀποστόλῳ Παύλῳ καὶ ἄλλα παράγωγα οὐσιαστικά ὡς ἀποστολή (Ρωμ. α' 5 1 Κορ. θ' 2 Γαλ. 6' 8), διαστολή (Ρωμ. γ' 22 ι' 12, 1 Κορ. ιδ' 7), καταστολή (1 Τιμ. 6' 9).

4). Μεταξὺ τῶν 155 (161) ἰδιαζουσῶν λέξεων εὐρίσκονται σύνθετοι λέξεις, τῶν ὁποίων οἱ ἀπλοῖ τύποι εἶναι συνηθέστατοι τῷ ἀποστόλῳ Παύλῳ π. χ. ἀναλογίζομαι (ιγ' 3)· τὸ ἀπλοῦν λογίζομαι ἀπαντᾷ ἐν Ρωμ. 6' 3. 26 γ' 28, δ' 3. 4. 5. 6. 8. 9. 10. 11. 22. 23. 24. στ' 11. η' 18. 36. θ' 8. ιδ' 14. 1 Κορ. δ' 1. ιγ' 5. 11. 2 Κορ. γ' 5. ε' 19. ι' 2. 7. 11. Γαλ. γ' 6. Φιλιπ. γ' 13)· ἀνασταυρῶ (ζ' 6· τὸ ἀπλοῦν σταυρῶ ἀπαντᾷ ἐν 1 Κορ. α' 13. 23. 6' 2. 8. 2 Κορ. ιγ' 4. Γαλ. γ' 1 ε' 24 ζ' 14)· ἀνταγωνίζομαι (ιβ' 4) καὶ καταγωνίζομαι (ια' 33· τὸ ἀπλοῦν ἀγωνίζομαι εὐρηται ἐν 1 Κορ. θ' 25 Κολ. α. 29. δ' 12, 1 Τιμ. δ' 10 καὶ 12 2 Τιμ. δ' 7)· ἀντικαθίσταμαι (ιβ' 4· τὸ ἀπλοῦν καθίσταμαι ἀπαντᾷ ἐν Ρωμ. ιε' 30 bis)· ἐπισκοπεῖν (ιβ' 15 πρβλ. σκοπεῖν Λουκ. ια' 35 Ρωμ. ις 17. 2 Κορ. δ' 18. Γαλ. στ' 1 Φιλιπ. 6' 4 γ' 17, σκόπος Φιλιπ. γ' 14)· παραδειγματίζειν στ' 1 (πρλ. δειγματίζειν ἔτι ἐν Κολ. 6' 15, δεῖγμα Ἰουδ. α' 7)· ἐνυβρίζω (ι 29· τὸ ὑβρίζω εὐρηται ἐν 1 Θεσ. 6' 2, τὸ οὐσιαστικὸν ὑβρις ἐν 2 Κορ. ιβ. 10 καὶ τὸ ἐπίθετον ὑβριστῆς ἐν Ρωμ. α' 30 καὶ 1 Τιμ. α' 13)· εὐλαβεῖσθαι ια' 13 (ἕμως δὲ ἐν Ἐφεσ. πολλάκις καὶ λαμβάνω)· ἐπιλείπω ια' 32· τὸ ἀπλοῦν λείπω ἐν Τιτ. α' 5 γ' 13. καὶ ἐξ ἄλλων προθέσεων σύνθετα ἀπολείπω: 2 Τιμ. δ' 13. 20 Τιτ. α' 5. καταλείπω: Ρωμ. ια' 4 Ἐφεσ. ε' 31 1 Θεσ. 6' 1 Τιτ. α' 5), παραπίπτω (στ' 6· τὸ ἀπλοῦν πίπτω: Ρωμ. ια' 22 ιδ' 4 1 Κορ. ι' 8. 12. ιγ' 8 ιδ' 25 καὶ τὸ οὐσιαστ. παράπτωμα ἐν Ρωμ. δ' 25 ε' 15 16 17. 18. 20 ια' 11. 12 2 Κορ. ε' 19 Γαλ. στ' 1 Ἐφεσ. α' 7 6. 1. 5 Κολ. 6' 13)· προβλέπω (ια' 40· ὁ τύπος βλέπω παρὰ τῷ ἀποστόλῳ Παύλῳ ἀπαντᾷ συχνάκις συναπόλλυμαι (ια' 31· τὸ ἀπλοῦν ἀπόλλυμαι

εὑρηται ἐν Ρωμ. 6' 12 δ' 15. 1 Κορ. α' 18, 19 η' 11 1, 9. 10. ιε' 18, 2 Κορ. 6' 15, δ' 3. 9 2 Θεσ. 6' 10)· *συνεπιμαρτυρῶ* (6' 4· τὸ ἀπλοῦν *μαρτυρῶ* ἀπαντᾶ: Ρωμ. γ' 21 ι' 2 1 Κορ. ιε' 15 2 Κορ. η' 3 Γαλ. δ' 15 Κολ. δ' 13 1 Θεσ. 6' 12 1 Τιμ. ε' 10 στ' 13 καὶ *συμμαρτυρῶ*: Ρωμ. 6' 15 η' 16 θ' 1 καὶ τὰ οὐσιαστικὰ μάρτυς: Ρωμ. α' 9 2 2 Κορ. α' 23 ιγ' 1 Φιλιπ. α' 8. 1 Θεσ. 6' 5. 10 1 Τιμ. ε' 19 στ' 12 *μαρτυρία*: 1 Τιμ. γ' 7 Τιτ. α' 13)· *ὑπέικω* (ιγ' 17 τὸ ἀπλοῦν εἴκω εὑρηται ἐν Γαλ. 6' 5)

Ἐπομένως καὶ τὰ ἄνωθι 12 ρήματα δὲν πρέπει ὡσαύτως νὰ θεωρησωμεν ὡς ἀποκλειστικῶς ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῇ ἰδιαζούσας λέξεις. Γνωστὸν ὅτι ὁ ἀπόστολος Παῦλος συχνότατα μεταχειρίζεται συνθέτους ρηματικούς τύπους, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν κάτωθι παραδειγμάτων: *ἀνταποκρίνομαι* (Ρωμ. β' 20) *ἀνταποδίδωμι* (Ρωμ. ια' 35 1 Θεσ. γ' 9 2 Θεσ. α' 6) *ἀνταναπληρῶ* (Κολ. α' 24) *ἀντιδιατίθημι* (2 Τιμ. β' 25) *ἀπεκδέχομαι* (Ρωμ. η' 19. 23. 25. Γαλ. ε' 5 Φιλιπ. γ' 20) *κατακαυχῶμαι* (Ρωμ. ια' 18) *κατακαλύπτομαι* 1 Κορ. ια' 6. 7), *καταξιῶ* (2 Θεσ. α' 5) *καταναγάζω* (2 Κορ. δ' 4) *καταφθείρω* (2 Τιμ. γ' 8) *παραζηλῶ* (Ρωμ. ια' 11. 14 1 Κορ. ι' 22) *παρακολουθῶ* (1 Τιμ. δ' 6 2 Τιμ. γ' 10) *προσαναπληρῶ* (2 Κορ. θ' 12 ια' 9) *προσανατίθεμαι* (Γαλ. α' 16 β' 6) *προσκαρτερῶ* (Ρωμ. ιβ' 12 ιγ' 6 Κολ. δ' 2) *προσοφείλω* (Φιλήμ. 19) *συγκακοπαθῶ* (2 Τιμ. α' 8 β' 3) *συγκοινωνῶ* (Ἐφέσ. ε' 11 Φιλιπ. δ' 14) *συμμερίζομαι* (1 Κορ. θ' 13) *συμμορφοῦμαι* (Ρωμ. η' 29 Φιλιπ. γ' 10. 21) *συμπυραγίνουμαι* (2 Τιμ. δ' 16) *συμπαροκαλοῦμαι* (Ρωμ. α' 12) *ὑπερεκτείνω* (2 Κορ. ι' 14) *ὑπερεντυγχάνω* (Ρωμ. η' 26) *ὑπερπερισσεύω* (Ρωμ. ε' 20 2 Κορ. ζ' 4) *ὑπερπλεονάζω* (1 Τιμ. α' 14) κ.τ.λ.

5) Δέον προσέτι νὰ ἐξαιρεθῶσι μερικὰ οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα παράγωγα ἐκ ρημάτων, ἅτινα ἀπαντῶσι παρὰ τῷ ἀποστ. Παύλῳ:

α] Οὐσιαστικὰ εἰς μα. ἀγγόνημα (θ' 7 τὸ ρ. ἀγγῶ ἀπαντᾶ: Ρωμ. α' 13 β' 4 στ' 3 ζ' 1 ι' 3 ια' 25 1 Κορ. ι' 1 ιβ' 1 ιδ' 38 2 Κορ. α' 8 β' 11 δ' 19 Γαλ. α' 22 1 Θεσ. δ' 13 1 Τιμ. α' 13) *διάταγμα* (ια' 23 τὸ ρ. διατάσσω ἀπαντᾶ ἐν 1 Κορ. ζ' 17 θ' 14 ια' 34 ιστ' 1 Γαλ. γ' 19 Τιτ. α' 5). 6) οὐσιαστικὰ εἰς οἰς: *ἀθέτησις* (ζ' 18 καὶ θ' 16· τὸ ρῆμα *ἀθετῶ* ἀπαντᾶ ἐν Γαλ. 6' 21 γ' 15 1 Θεσ. δ' 8 1 Τιμ. ε' 12), *ἀθλησις* (ι' 32 τὸ ρῆμα *ἀθλῶ* ἀπαντᾶ: 2 Τιμ. 6' 15 καὶ τὸ σύνθετον *συναθλῶ*: Φιλιπ. α' 27 δ' 3) *θέλησις* (β' 4: τὸ ρῆμα *θέλω* συχνότατα εὑρηται παρὰ τῷ ἀπ. Παύλῳ λ. χ. ἐν Ρωμ. α' 13, ζ' 15, 16, 18, 19... θ' 16,

18, 22... 1 Κορ. δ' 19 ζ' 7, 32... 2 Κορ. α' 8 ε' 4 η' 10... Γαλ. α' 7 γ' 2 δ' 9... Φιλιπ. β' 13 Κολ. α' 27 β' 1, 1 Θεσ. β' 18 δ' 13 2 Θεσ. γ' 10...) καῦσις (στ' 8 τὸ ρ. καίω ἀπαντᾶ: 1 Κορ. ιγ' 3 καὶ τὸ σύνθετον κατακαίω: 1 Κορ. γ' 15), μετάθεσις (ζ' 12 ια' 5 ιδ' 27 τὸ ρ. μετατίθημι ἀπαντᾶ ἐν Γαλ. α' 6).

γ] Οὐσιαστικὰ εἰς-ότης,-μός καὶ-ή: καθαρότης (θ' 13: τὸ ἐπίθ. καθαρός συχνὰ ἀπαντᾶ παρὰ τῷ ἀπ. Παύλῳ: Ρωμ. ιδ' 20, 1 Τιμ. α' 5, γ' 9, 2 Τιμ. α' 3 β' 22 Τιτ. α' 15 δις, καὶ τὸ ρῆμα καθαρίζω: 2 Κορ. ζ' 1, Ἐφεσ. Ε' 26 Τιτ. β' 15) ὁμοιότης (δ' 15 ζ' 15 τὸ ἐπίθ. ὁμοιος ἀπαντᾶ ἐν Γαλ. Ε' 21 καὶ τὸ ρῆμα ὁμοιωῶ ἐν Ρωμ. θ' 29), μερισμὸς (β' 4 δ' 12: τὸ ρῆμα μερίζω, Ρωμ. ιδ' 3, 1 Κορ. α' 13 ζ' 17, 34, 2 Κορ. ι' 13). ἐκδοχή (ι' 27 τὸ ρῆμα ἐκδέχομαι: 1 Κορ. ια' 33, ις' 11).

Παρὰ τῷ ἀπ. Παύλῳ συχνάκις ἀπαντῶσι ρηματικὰ οὐσιαστικὰ εἰς -μα,-σις,-ότης,-μός, καθὼς φαίνεται ἐκ τῶν ἀκολούθων παραδειγμάτων: ἀγιότης ιβ' 10, ἀμάρτημα: Ρωμ. γ' 25 ε' 16, 1 Κορ. ζ' 18, ἀσθένημα: Ρωμ. ιε' 1, βούλημα: Ρωμ. θ' 19, γέννημα: 2 Κορ. θ' 10, θέλημα, Ρωμ. α' 10. β' 18, ιδ' 2, Ἐφεσ. α' 1, 5, 9, 11 κ.τ.λ ἀγανάκτησις: 2 Κορ. ζ' 11 αἰσθησις: Φιλιπ. α' 9, ἀπολύτρωσις: Ρωμ. γ' 24 η' 23 1 Κορ. α' 30 Ἐφεσ. α' 7, 14 δ' 30 Κολ. α' 14. βεβαίωσις: Φιλιπ. α' 7. διαίρεσις: 1 Κορ. ιδ' 4, 5, 6 κ. δ. ἀγιότης: 2 Κορ. α' 12. ἀγνότης 2 Κορ. ζ' 6 ια' 3, ἀδελότης 1 Τιμ. ζ' 17 ἀδρότης: 2 Κορ. η' 20, αἰσχροτης: Ἐφεσ. Ε' 4. γυμνότης: Ρωμ. η' 35 2 Κορ. β' 27 κ. δ. ἀγιασμός: Ρωμ. ζ' 19, 22. 1 Κορ. α' 30 1 Θεσ. δ' 3, 4, 7. ἀρπαγμός: Φιλιπ. β' 6, ἀσπασμός: 1 Κορ. ις' 21 Κολ. δ' 18 2 Θεσ. γ' 17, διαλογισμός: Ρωμ. α' 21 ιδ' 1, Φιλιπ. γ' 14 1 Τιμ. β' 8.

δ'] Ἐπίθετα: ἀμετάθετος (ζ' 17, 18 τὸ ρ. μετατίθημι ἐν Γαλ. α' 6) ἀγενεαλόγητος (ζ' 3, γενεά: Ἐφεσ. γ' 5, 21. Φιλιπ. β' 15 Κολ. α' 26 γενεαλογία 1 Τιμ. α' 4. Τοτ. γ' 9) ἀκατάλυτος (ζ' 16, καταλύω: Ρωμ. ιδ' 20 2 Κορ. Ε' 1 Γαλ. β' 18) ἀπαράβατος ις' 24: παράβασις: Ρωμ. β' 23, δ' 15, ε' 14, Γαλ. γ' 19 1 Τιμ. β' 14 παραβάτης: Ρωμ. β' 25, 27. Γαλ. β' 18) αἴτιος (ε' 9, αἰτία: 2 Τιμ. α' 6, 12, Τίτ. α' 13. αἰτιῶμαι: Ρωμ. γ' 9) δυσσεμῆρευτος (ε' 11 ἐρμηνεία: 1 Κορ. ιδ' 10 ιδ' 26, ἐρμηνευτής: 1 Κορ. ιδ' 28) κατάδηλος (ζ' 15 τὸ ρ. δηλώ: 1 Κορ. α' 11, ζ' 13 Κολ. α' 8 ἐκδηλος 2 Τιμ. γ' 9, πρόδηλος 1 Τιμ. ε' 24. 25) ἀφανής (δ' 13, φαίνομαι Ρωμ. ζ' 13, 2 Κορ. ις' 7, Φιλιπ. β' 15 φανερώ: Ρωμ. α' 19 γ' 21 ις' 26. 1 Κορ. δ' 5. 2 Κορ. β' 14, γ' 3 δ' 10, 11 ε' 10, 11. ζ' 12. ια' 6. Ἐφεσ. ε' 13. Κολ. α' 26 γ' 4. δ' 4 1 Τιμ.

γ' 16. 2 Τιμ. α' 10 τὸ ἐπ. φανερός: Ρωμ. α' 19, β' 28. 1 Κορ. γ' 13 ια' 19 ιδ' 25 Γαλ. ε' 19 Φιλιπ. α' 13 1 Τιμ. δ' 15) *τελειωτής* (ιβ' 2 *τελειῶ*: 2 Κορ. ιβ' 9. Φιλιπ. γ' 12 *καὶ τὸ οὐσιαστ. τελειότης*: Κολ. γ' 14) *κριτικός* (δ' 12 *κρίμα*: Ρωμ. β' 2, 3. γ' 8. ε' 16. 1 Κορ. ζ' 7 ια 29, 34. Γαλ. ε' 10. 1 Τιμ. γ 6. ε' 12, *κρίνω*: Ρωμ. β' 1, 2, 3, 12... γ 4, 6, 7. ιδ' 3, 4, 5, 10. 1 Κορ. β' 2, δ' 5, ε' 12, ζ' 1, 2. ι' 15, ια' 13, 31. 2 Κορ β' 1. ε' 14. Κολ. β' 16 2 Θεσ. β' 12 κ. *ἀ. κρίσις*: 2 Θεσ. α' 5 1 Τιμ. ε' 24 *κριτής*: 2 Τιμ. δ' 8 *κριτήριον*: 1 Κορ. ζ' 2 4). *λειτουργικός* (α' 14 τὸ ρ. *λειτουργῶ*: Ρωμ. ιε' 27 *λειτουργός*: Ρωμ. ιγ' 6. ιε' 16 Φιλιπ. β' 25 *λειτουργία* 2 Κορ. θ' 12 Φιλιπ. β' 17 30) *λευϊτικός* (ζ' 11 ἐκ τοῦ κυρίου ὀνόματος *Λευὶ ζ' 5, 9, καὶ φοβερός* (ι 27, 31. ιβ' 21 τὸ ρ. *φοβοῦμαι*: Ρωμ. ια' 20. ιγ' 3, 4. 2 Κορ. ια' 3 ιβ' 20 Γαλ. β' 12 δ' 11. Ἐφεσ. ε' 33 Κολ. γ' 22 τὸ οὐσιαστ. *φόβος*: Ρωμ. γ' 18 η' 15 ιγ' 3, 7. 1 Κορ. β' 3. 2 Κορ. ε' 11 ζ' 1, 5. Ἐφεσ. ε' 21 ζ' 5. Φιλιπ. β' 22, 1 Τιμ. ε' 20).

Συχνὰ ἀπαντῶμεν παρὰ τῆ ἀπ. Παύλῳ ἐπίθετα εἰς-ής,-ικός *καὶ -ρός*, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῶν ἐξῆς παραδειγμάτων: *ἀβαρής* (2 Κορ. ια' 9), *ἀψευδής* (Τιτ. α' 2) *αἰσχροκερδής* (1 Τιμ. γ' 3, 8. Τιτ. α' 7) *ἐνεργής* (1 Κορ. ιζ' 9 Φιλήμ. 6), *βιωικός* (1 Κορ. ζ' 3, 4) *διδασκτικός* (1 Τιμ. γ' 2 2 Τιμ. β' 24) *αἰρετικός* (Τιτ. γ' 10) *βλαβερός* (1 Τιμ. ζ' 9) *ελαφρός* (2 Κορ. δ' 17) *ίλαρός* (2 Κορ. θ' 7).

6) Ἀφαιρετεία ἐπίσης ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἰδιαζουσῶν λέξεων *καὶ αἱ ἀκόλουθοι* 8, καθόσον τὰ ἐξ αὐτῶν παράγωγα συχνὰ ἀπαντῶσι παρὰ τῆ ἀπ. Παύλῳ: *ἀνακαινίζω* στ' 6 (*ἀνακαινίωσις*: Ρωμ. ιβ' 2. Τιτ. γ' 5) *ἀφομοιοῦμαι* ζ' 3 (*ὅμοιος*: Γαλ. ε' 21, *ὁμοίως* Ρωμ. α' 27 1 Κορ. ζ' 3, 4, 22. *ὁμοῖω* Ρωμ. θ 29 *ὁμοίωμα* Ρωμ. α' 23. ε' 14 ζ' 5, η' 3, Φιλ. β 7) *γενεαλογοῦμαι* ζ' 6 (*γενεαλογία* 1 Τιμ. α' 4. Τιτ. γ' 9, *γενεὰ* Ἐφεσ. γ' 5, 21. Φιλιπ. β' 15 Κολ. α' 26), *γεωργοῦμαι* στ' 7 (*γεωργός* 2 Τιμ. β' 6, *γεώργιον* 1 Κορ. γ' 9), *μειτεῖω* στ' 17 (*μεσίτης* Γαλ. γ' 17. 20 1 Τιμ. γ' 5) *νομοθετῶ* ζ' 11 η' 6 (*νόμος* συχνότατα παρὰ τῆ ἀπ. Παύλῳ *νομοθεσία* Ρωμ. θ' 4) *συνδέω* ιγ' 3 (*σύνδεσμος* Ἐφεσ. δ' 3 Κολ. β' 19, γ' 14) *τραχηλίζομαι* δ' 13 (*τράχηλος* Ρωμ. ιστ' 41).

7) Μεταξὺ τῶν 155 (161) ἰδιαζουσῶν λέξεων ὑπάρχουν *καὶ λέξεις σύνθετοι*, τῶν ὁποίων τὰ ἀπλᾶ συστατικὰ μέρη εἶναι γνωστὰ τῆ ἀπ. Παύλῳ, π. χ. *αἱματεκχυσία* θ' 22 (*αἷμα* Ρωμ. γ' 15, 25 ε' 9. 1 Κορ. ι' 16 ια' 25, 27 ιε' 50 Γαλ. α' 16 Ἐφεσ. α' 7 β' 13 στ' 12 Κολ. α' 14, 20 ἐκχέω Ρωμ. γ' 15 ε' 5 Τιτ. γ' 6) *μισθαποδοσία* β' 2 ι' 35 ια' 26

καὶ μισθαποδότης α' 6 (μισθὸς Ρωμ. δ' 4 1 Κορ γ' 8. 14 θ' 17, 18. 1 Τιμ. ε' 18 ἀποδίδωμι Ρωμ. θ' 6 ιβ' 17 ιγ' 7 ιδ' 12 1 Κορ ζ' 3 1 Θεσ. ε' 15 1 Τιμ. ε' 4 2. Τιμ. δ' 8, 14). πολυμερῶς α' 1 καὶ πολυτρόπως α' 1 (παρὰ τῷ ἀποστ Παύλῳ ἀπαντῶμεν τὰ συνθετικὰ μέρη τῶν ἀνωτέρω συνθέτων ἐπιρρημάτων: πολὺς, μέρος καὶ τρόπος ὡς καὶ ἄλλα ἀνάλογα σύνθετα π. χ. πελυποίκιλος (Ἐφεσ γ' 10) πολυτελής (1 Τιμ. θ' 9)

8) Τέλος, εἶναι ζήτημα ἂν πρέπει νὰ συμπεριληφθῶσιν εἰς τὰς ἰδιαζούσας λέξεις τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς καὶ αἱ ἐπόμεναι τρεῖς λέξεις:

1) διαφορώτερος (α' 4, η' 6), ἀφοῦ παρὰ τῷ ἀπ. Παύλῳ συναντῶμεν τὸ ἐπίθ. διάφορος (Ρωμ ιβ' 6), παραδείγματα δὲ ἀνάλογα συγκριτικοῦ βαθμοῦ παρ' αὐτῷ ἔχομεν: ἀλυπότερος (Φιλιπ. θ' 28) ἐλαχιστότερος (Ἐφεσ. γ' 8) κ. ἄ.

2) εὐαρέστως (ιβ' 28) ἀφοῦ τὸ ἐπίθετον εὐάρεστος συχνὰ εὐρηται παρὰ τῷ ἀπ. Παύλῳ π. χ. Ρωμ. ιβ' 1, 2, ιδ' 18 2 Κορ. ε' 9 Ἐφεσ. ε' 10 Φιλιπ. δ' 18 Κολ. γ' 20 Τιτ θ' 9)

καὶ 3) παραπλησίως (θ' 14), ἀφοῦ παρὰ τῷ ἀπ. Παύλῳ εὐρίσκομεν τὸ ἐπίρρημα παραπλησίον (Φιλιπ. θ' 27).

Ὅπως, ἐὰν ἀφαιρεθῶσιν ὅσαι αἱ προσημειωθεῖσαι λέξεις, ἐκ τῶν 155 (161) ἰδιαζουσῶν λέξεων θὰ ὑπολειφθῶσι μόνον αἱ ἐπόμεναι 54 (57) λέξεις:

αἴγειος,	αἰσθητήριον,	ἄκλινής,	ἄκροθίνιον,	ἄλυσιτελής,
ἀμήτωρ,	ἀπάτωρ,	ἄπειρος,	ἄρμος,	ἀφανισμός,
βοτάνη,	δέος,	δέρμα,	δημιουργός,	δήπου
διηνεκές,	διῖκνοῦμαι,	διόρθωσις,	ἐάνπερ,	ἔγγυος,
ἐγκαινίζω,	(ἐκβαίνω),	ἐκλανθάνω,	(ἐλεγχος),	ἐμπαιγμός,
ἔξις,	ἐπεισαγωγή,	ἔπος,	εὐλάβεια,	εὐπερίστατος,
εὐποιῖα,	θεατρίζω,	ἱκετηρία,	καίτοι	κακουχοῦμαι,
καρτερώ,	μετέπειτα,	μετριοπαθῶ,	μηδέπω,	μευλός,
νέφος,	νόθος,	νωθρός,	ὄγκος,	ὄρωμοσία,
πανήγυρις,	πέτρα,	πρόδρομος,	προσαγορεύω,	πρόσφατος,
πρόσχυσις,	συγκακουχοῦμαι, συμπαθῶ,		τιμωρία,	τομώτερος,
φανταζόμενον,	χαρακτήρ.			

Βεβαίως ὁ ἄνωθι ἀριθμὸς δὲν εἶναι τὸσον σημαντικός, ὥστε ἡ ἀπροσωπόληπτος καὶ ξένη πρὸς τὴν ὑπερκριτικὴν ἐπιστήμη σοδαρῶς

νά άντλήση έξ αὐτοῦ ἐπιχειρήματα γλωσσολογικά, οὕτως εἶπεῖν, πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι ἢ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῇ δὲν ἀνήκει τῷ ἀπ. Παύλῳ. Ἡ χρῆσις λέξεων ἰδιαζουσῶν οὐδόλως εἶναι, καθὼς εἶδομεν, ἀποκλειστικὸν γνώρισμα μόνῃς τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς. Δὲν ἐπιτρέπεται δὲ νὰ ἀπαιτῆ τις παρὰ φιλολογικῶς μεμορφωμένου συγγραφέως, οἷος ἦτο ὁ ἀπόστ. Παῦλος, ἵνα πάντοτε καὶ πανταχοῦ χρησιμοποιεῖ αὐστηρῶς καθωρισμένον λεξιλόγιον, ἀνεξαρτήτως τῆς διαθέσεως αὐτοῦ, τοῦ θέματος τοῦ λόγου, τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἀναγνωστῶν αὐτοῦ κ.τ.τ.

Τοιαῦται ἀναλογίαι ὑπῆρχον, ὡς γνωστόν, καὶ ἐν τῇ συγχρόνῳ τῷ ἀποστόλῳ Παύλῳ φιλολογίᾳ, ἐφόσον δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν παύρων¹.

Ἐπομένως αἱ ἀνωθι σημειωθεῖσαι 54 (57) λέξεις καθ' ἡμᾶς δὲν μαρτυροῦσι κατὰ τῆς γνησιότητος τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς², τοσοῦτο μᾶλλον, ὅσον πολλῶν ἐξ αὐτῶν ἢ χρῆσις δικαιολογεῖται ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου περιεχομένου τῆς ἐπιστολῆς, ἐν τῇ ὁποίᾳ πρωτότυποι σκέψεις προὐκάλεσαν καὶ τὸ ἰδιαιτέρον φιλολογικὸν αὐτῆς περίβλημα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ

1. Πρὸβλ. *ἔαντερ και δλιγορεύω παρὰ Βίον Οίsson*, Papyrusbriefe aus der frühesten Römerzeit, Upsala 1925.

2. Πρὸβλ. Prof. James Moffatt, *The Epistle to the Hebrews* (Edinburgh 1924), σελ. LXIV: «ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῇ ὑπάρχουσι πολυάριθμοι περιπτώσεις, αἵτινες εἶναι ἢ ἡχώ τοῦ ἀπ. Παύλου».